

Berenschot

Aan: Directeur PG
Cc:
Onderwerp: Scenarioanalyse verwachte effecten in stand houden/afschalen maatregelen

Datum: 16 april 2020
Van: Berenschot
Status: Intern vertrouwelijk

Memo

Inleiding

In het licht van de huidige Covid-19 crisis is binnen VWS op initiatief van het OTCb een scenariogroep opgericht. Doel van deze scenariogroep is om departementsbrede input te kunnen geven aan de lijn en politieke leiding ten behoeve van interdepartementale besluitvorming. Eerste richtpunt is 21 april (besluitvorming over op-/afschalen maatregelen in periode na 28 april).

In zijn eerste bijeenkomst heeft de scenariogroep 15 maatregelen uit de maatregelen-matrix van de NCTV geselecteerd waarvan wordt ingeschat dat ze mogelijk ter besluitvorming voorliggen op 21 april. De VWS-directies hebben inschattingen gemaakt van het effect van het in stand houden dan wel opheffen van die maatregelen op voor hen belangrijke terreinen. Deze inschatting is kwantitatief gescoord en kwalitatief toegelicht. De verkregen input is verwerkt in dit memo.

Goed voor COVID-19 maar soms nadelig voor regulier werk

In de analyse is gekeken naar positieve en negatieve (verwachte) effecten van de maatregelen op reguliere beleidsterreinen. Hierbij is een top-5 aan maatregelen naar voren gekomen waarvan het in standhouden relatief grote negatieve effecten op de beleidsterreinen van VWS heeft (en afschalen juist grote positieve effecten heeft). Het gaat om de volgende maatregelen:

1. Maatregel 7. Sluiting sportverenigingen, sportclubs, sauna's, casino's etc.
2. Maatregel 19. Sluiting scholen basisonderwijs, onderwijs op afstand en opvang
3. Maatregel 20. Sluiting scholen voortgezet onderwijs, onderwijs op afstand
4. Maatregel 9. Sluiting mbo-instellingen, wel onderwijs op afstand en opvang
5. Maatregel 18. Sluiting kinderdagverblijven

De maatregelen zijn nodig en kunnen pas afgeschaald worden als tenminste aan de voorwaarden van het OMT is voldaan. Het te vroeg opheffen van deze maatregelen zou kunnen leiden tot een nieuwe toename van COVID-19 gevallen.

Effecten van afschalen/ in standhouden maatregelen per beleidsterrein

CZ

- Afschalen van maatregelen leidt tot een beperktere controle van het virus dan in de huidige situatie; wat weer leidt tot meer besmettingen, meer patiënten en een toenemend beroep op (curatieve) zorgcapaciteit. Dat is op dit moment niet verstandig:
  - Vanwege de huidige zorg aan COVID-patiënten draait de zorg op sommige plekken fors boven het normale niveau, tot 200% opschaling.
  - De urgente reguliere (non-COVID) zorg is op dit moment al flink afgeschaald. Als zich weer extra COVID-patiënten aandienen, dan zal opschaling van deze urgente reguliere zorg langer op zich laten wachten, met alle negatieve effecten (oplopende gezondheidsschade) die daaraan verbonden zijn.
- Het opschalen van de reguliere zorg zou meteen nadelige effecten ondervinden van een nieuwe toename aan COVID-19 patiënten:

Berenschot

- Als er maatregelen worden afgeschaald, waardoor er een toename van COVID-patiënten komt, zal er weer een groter beroep op PBM worden gedaan voor de zorg voor deze groep. Er blijft dan minder over voor de reguliere zorg.
- Als er maatregelen worden afgeschaald, waardoor er een toename van COVID-patiënten komt, zal er weer een groter beroep op personeel worden gedaan voor de zorg voor deze groep. Er blijft dan minder personeel over voor de reguliere zorg.
- Als de 1,5 meter samenleving vraagt dat er meer PBM buiten de zorg gebruikt moeten worden (zoals nu in Oostenrijk het geval is), gaat dat ten koste van de PBM die binnen de (reguliere) zorg gebruikt kunnen worden.

GMT

- *Beschikbaarheid geneesmiddelen Covid-19*: bij het afschalen van maatregelen neemt de besmettingskans toe, en dus ook het aantal patiënten dat Covid-19 gerelateerde geneesmiddelen nodig heeft in ziekenhuizen (vooral IC), verpleeg- en verzorgingshuizen en thuis (voor palliatieve zorg). Bij een te sterke stijging van de vraag kan een tekort van deze middelen ontstaan.
- *Opstarten van de reguliere zorg incl. geneesmiddelenvoorziening*: er kan een medicatietekort ontstaan als er door het heropstarten van de reguliere zorg een tijdelijke grotere vraag ontstaat naar geneesmiddelen (i.v.m. inhaalslag van uitgestelde zorg). Hierdoor kan een tekort ontstaan. Tevens worden IC-geneesmiddelen die voor Covid-19 worden gebruikt ook gebruikt op de OK's. Als reguliere operaties weer gaan plaatsvinden kan een tekort ontstaan aan deze geneesmiddelen.
- *Beschikbaarheid PBM*: maatregelen loslaten beïnvloedt de vraag naar PBM. Of dit een probleem oplevert hangt deels af van het aanbod aan PBM (nu kritiek). Als het loslaten van specifieke maatregelen als randvoorwaarde heeft dat dan iedereen een mondkapje moet gaan dragen, heeft dit grote effecten op de vraag naar en daarmee de beschikbaarheid van PBM. Betekent mogelijk iets voor de prioritering in de verdeling van PBM.
- *Donaties van organen, weefsels en cellen*: de zorg ligt momenteel nagenoeg stil, maar zal wel weer opgestart moeten worden. Dit roept tegelijkertijd ook ingewikkelde vragen op zoals: kan een overledenen met COVID-19 nog donor zijn?

IZ

IZ ondervindt op zijn terrein primair effecten van de internationale bestrijding van COVID-19:

- *Ondersnemen gezondheidsaspecten (AMR, GSA)*: deze vallen nu stil in hun ontwikkeling.
- *Stop op internationale reizen voor bewindspersonen door reisverbod/bepaling*: dit zorgt ervoor dat bewindspersonen geen internationale vergaderingen/besluitvorming werkbezoeken meer af kunnen leggen of missies (nationale handelsbelang) kunnen begeleiden.
- *Organisatie internationale bijeenkomsten*: dit zorgt ervoor dat bijvoorbeeld de FCTC (anti tabaksverdrag) geen doorgang kan vinden.
- *Bilaterale relatie met landen*: deze crisis kan ervoor zorgen dat sommige banden beter worden en sommige banden juist verslechteren.

Jeugd

- *Jeugdhulp*: maatregelen in GHZ (bezoekregeling) van grote impact op jeugdigen met jeugdhulp met verblijf. Beperkt of geen bezoek ouders, waardoor meer spanning; ook signalen dat ouders daardoor kind naar huis halen (verslechtert mogelijk de situatie). Opheffen zorgt voor meer contact met en betrokkenheid van ouders, is goed voor welzijn en toekomstperspectief.
- *Kinderen in dagopvang/ behandelvoorzieningen, vrijgesteld van onderwijs*: veel dagopvang/-behandelingen zijn gesloten (impact op ontwikkelmogelijkheden en grote druk op mantelzorgers/omgeving). Versoepelen van onderwijs/KDV-maatregelen draagt er aan bij dat meer dagopvang/behandelingen etc. weer doorgang vinden. Zorgaanbieders zullen dan meer ruimte ervaren om de behandeling en opvang vorm te geven.
- *Jeugd-breed (ook jeugdhulp)*: opheffen van sluitingsmaatregelen van scholen (en kinderopvang) heeft sterk normaliserend effect op kinderen en gezinnen (minder stress); positieve impact op leerontwikkeling, sociale contacten en mentale gezondheid; verkleint ontwikkelingsachterstanden; geven jongeren in kwetsbare situaties weer toegang tot opvang/onderwijs; zorgt voor meer ouders aan het werk. Risico's zitten in hogere besmettingskans (ontmoetingen en via deuren, speelgoed etc.), naschoolse-opvang door opa en oma, meer vrijheid van jongeren in onderling contact en naar winkels. Risicoverkleining door andere organisatie scholen/opvang; schoolpleinbeleid; gefaseerde introductie; extra schoonmaken; extra handen wassen.

Berenschot

LZ

Het instandhouden van de maatregelen (*GHZ, bezoekersregeling*) draagt bij aan het voorkomen van besmettingen op locaties waar nog geen besmetting is. Zorgverleners worden beter beschermd en het risico op besmetting vanuit de verpleeghuizen wordt beperkt. Een nadelig effect is echter dat verwanten hun dierbaren niet op de gebruikelijke manier kunnen ontmoeten.

PG

- *Preventie*: groepsvaccinaties zijn door de maatregelen niet mogelijk, dit heeft een negatief effect op de vaccinatiegraad. Risico op andere infectieziekten neemt hierdoor toe. Het verbod op de uitoefening van contactberoepen zet een rem op screening en bevolkingsonderzoek. Screeners scharen zichzelf onder contactberoep en willen geen BVO borstkanker en gehoorscreening meer uitvoeren. Ook JGZ gaat niet onverkort door. Focus ligt op het noodzakelijke, en de rest telefonisch/digitaal of uitstel. JGZ voor jonge baby's en kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar en voor kinderen waar zorgen over zijn gaat wel door, al dan niet in aangepaste vorm (telefonisch consult).
- *Reguliere zorg*: euthanasie kan gewoon worden uitgevoerd maar wordt in praktijk vaak uitgesteld. Uitvoeringspraktijk abortus is gecompliceerder, gebrek aan PBM, onduidelijkheid over wat er kan, er mag geen begeleider mee.
- *Infectieziektebestrijding*: profiteert overall van Corona maatregelen.
- *Gezond leven*: afschalen van maatregelen geeft mogelijkheid tot meer sociale interactie, goed voor welbevinden en fysieke gesteldheid (bewegen). Wel mogelijk verband met middelengebruik (meer ontspanning geeft meer middelengebruik). Geldt vooral voor evenementen.

Sport

- *Sportverenigingen*: sluiting van sportverenigingen wringt op alle pijlers. Bij afschalen is een gefaseerde opstart mogelijk. Eerst de beroeps- en topsport (meest gecontroleerde sportomgeving). Daarna onder begeleiding van professionals (bv: fitness). Later breedtesport bij de verenigingen.
- *Sporten/sociaal*: geen enkele georganiseerde sport is mogelijk (beperkt daarmee ontmoeting en verbinding).
- *Bewegingsonderwijs*: trainingen en gymlessen liggen nu stil. Bij afschalen van onderwijsmaatregelen is de vraag of/hoe bewegingsonderwijs mogelijk is.
- *Sport economie*: wordt hard geraakt (horeca, evenementen, training, lidmaatschappen, topsport). Gefaseerd opstarten beperkt de economische schade.
- *Sport economie*: bij afschalen van horeca-maatregel is de vraag in hoeverre de spelregels t.a.v. horeca in de sportkantines te waarborgen/handhaven zijn.
- *Gezondheid*: met sluiting van sportverenigingen e.a. zijn er andere compensatie-mogelijkheden voor bewegen (buitensporten/bewegingsonderwijs); hier hebben andere corona-maatregelen echter effect op.
- *Overig*: de lijn '1,5 meter economie' heeft grote impact (wel tennis, geen voetbal).

VGP

Door het verbod op evenementen worden 'recreatieve' drugs en middelen nu minder gebruikt. Dit zal bij opstarten hiervan weer toenemen, denk met name aan XTC en cocaïne. Cannabis zal niet zo veranderen, dat is nu nog open.

Z

Thema's die mogelijk geraakt worden door COVID-19 zijn de verzekeringsmarkt, de zorginkoop en het pakket. Van alle maatregelen raakt alleen die ten aanzien van mondzorg deze thema's.